

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број/Број:
Сарајево/Sarajevo, 22.2.2013.

**IZVJEŠTAJ O RADU
PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE ZA
2012. GODINU**

SADRŽAJ

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH	3
2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH	4
2.1. Postupanje po pritužbama	4
2.2. Statistički pregled obrađenih pritužbi u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH	10
3. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA ORUŽANIH SNAGA BiH	14
3.1 Nenajavljena posjeta Brigadi taktičke podrške Oružanih snaga BiH.....	14
3.2 Nenajavljena posjeta Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH.....	15
3.3 Najavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH.....	15
3.4 Posjeta vojnog povjerenika jedinicama Oružanih snaga BiH pri Misiji ISAF u Afganistanu	16
4. SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA	18
4.1 Saradnja vojnog povjerenika sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH.....	18
5. OSTALE AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH U 2012. GODINI	21
6. PREPORUKE PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH ZA UKLANJANJE UOČENIH NEDOSTATAKA	28
6.1 Preporuka koja se odnosi na obavezu straže sanitetskog osoblja	28
6.2 Preporuka koja se odnosi na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla.....	28
6.3 Kršenje Zakona o službi u Oružanim snagama BiH vezano za privremeno upućivanje i postavljanje na formacijsko mjesto nižeg čina	28
6.4 Nepoštivanje propisa prilikom postavljenja profesionalnog vojnog lica za vršioca dužnosti	29
6.5 Primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju	29
6.6 Pooštavanje kriterija za prijevremeno unapređenje od strane Ministarstva odbrane BiH.....	30

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s članom 5. stavom (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik BiH (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2012. godinu.

Kroz pravni okvir djelovanja koji čine Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH i Poslovnik o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10) nastavljena je dobro utvrđena praksa ulaganja napora i pružanja pomoći u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Oružane snage BiH).

Kroz postupke i istrage koje su provođene po pritužbama pripadnika Oružanih snaga BiH u 2012. godini, po uputstvu Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, na osnovu saznanja vojnog povjerenika, Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH izdvojio je kao bitan i neodvojiv mehanizam u oblasti civilnog parlamentarnog nadzora nad Oružanim snagama BiH.

Posjete vojnog povjerenika lokacijama Oružanih snaga BiH te upoznavanje nadležnih o stanju ljudskih prava na terenu ulijevaju veliko povjerenje profesionalnih vojnih lica kako u transparentan i efektan rad institucije parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, tako i u nezavisnost u njegovom djelovanju u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta.

Bitan element podrške bez kojeg bi bilo otežano provođenje aktivnosti iz nadležnosti vojnog povjerenika je i stav koji je Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH zauzela u odnosu na rad vojnog povjerenika.

Izvještaj o radu za 2012. godinu prati dobru praksu prethodnih izvještaja o radu - onom za 2010. i 2011. godinu, pa je redoslijed navođenja rada na pritužbama, posjeta i ostalih aktivnosti u radu vojnog povjerenika zadržan i u ovom izvještaju.

Tako će najprije biti prikazano stanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH uz navođenje ključnih problema i statističkog pregleda pritužbi. Potom će biti opisani uslovi života i rada u kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH a koje je vojni povjerenik utvrdio na osnovu obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta. U Izvještaju je navedena i vrlo dobra saradnja vojnog povjerenika s poimenično navedenim organizacijama i institucijama uz poseban naglasak na profesionalnu i uspješnu saradnju sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH koja je polučila i neke zajedničke aktivnosti. Nakon toga, istaknut je pregled ostalih aktivnosti Ureda vojnog povjerenika. U posljednjem dijelu Izvještaja dat je pregled temeljnih preporuka za poboljšanje stanja ljudskih prava, a koje je vojni povjerenik izdao Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH.

2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH

2.1. Postupanje po pritužbama

Tokom 2012. godine problemske oblasti zastupljene u pritužbama po kojima su se vodili postupci, a koje su se težinom i ozbiljnošću izdvojile tokom istražnih radnji, mogu se podijeliti na sljedeće:

1. Pritužbe koje se odnose na obavezu straže sanitetskog osoblja;
2. Pritužbe koje se odnose na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla;
3. Kršenje Zakona o službi u Oružanim snagama BiH vezano za privremeno upućivanje i postavljanje na formacijsko mjesto nižeg čina;
4. Problemi s grijanjem u Oružanim snagama BiH;
5. Ishrana u Oružanim snagama BiH;
6. Nepoštivanje propisa prilikom postavljenja profesionalnog vojnog lica za vršioca dužnosti;
7. Primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju;
8. Pooštavanje kriterija Ministarstva odbrane BiH za prijevremeno unapređenje;
9. Intervencija vojnog povjerenika na posljednji interni konkurs za unapređenje podoficira i oficira u Oružanim snagama BiH.

2.1.1. Pritužbe koje se odnose na obavezu straže sanitetskog osoblja

Vojni povjerenik zaprimio je više pojedinačnih pritužbi pripadnica Oružanih snaga BiH, medicinskih sestara po struci, koje su vojnom povjereniku uputile pritužbu na obavezu straže. Naime, upućene su na stražu sedam dana po 24 sata na lokaciju u predjelu šume, gdje su nehumani uslovi, uključujući ishranu i vremenske okolnosti.

U ovom slučaju vojni povjerenik izdao je Preporuku Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH kojom ih je obavezao na osiguranje pravilne primjene odredbi Pravilnika o nošenju i upotrebi oružja, od 28.7.2006., broj: 04-02-4049/06, kao i poštivanje odredbi SOP-a o obezbjeđenju objekata, tehničko-materijalnih sredstava i ljudstva u Oružanim snagama BiH, broj 16-05-03-15-16-139/08, od 26.5.2008., i SOP-a sanitetsko - veterinarskog obezbjeđenja komandi i jedinica glavne logističke baze Oružanih snaga BiH, broj 16-15-13-22-02-3-527-2/09, od 7.9.2009.

Osim navedenog, vojni povjerenik obavezao je Glavnu logističku bazu Komande logistike Oružanih snaga BiH da poništi naredbe o čuvanju straže medicinskih sestara, pripadnica sanitetske čete, jer nemaju odgovarajuću obuku i pismeno odobrenje za zaduživanje oružja, niti su zadovoljile provjeru osposobljenosti u prethodnih 12 mjeseci.

2.1.2. Pritužbe koje se odnose na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla

Vojni povjerenik okončao je postupak po predmetu pripadnika Oružanih snaga BiH koji se tiče prava na naknadu troškova prijevoza na posao i s posla. Naime, **Ministarstvo odbrane BiH je, nakon intervencije vojnog povjerenika, donijelo odluku kojom se poništava ranije donesena odluka, a koja je bila izvor kršenja prava profesionalnog vojnog lica.** Vojni povjerenik skrenuo je pažnju da je do donošenja ove odluke postupanje i primjena podzakonskih propisa, a naročito donošenje novih propisa koji reguliraju ovu materiju bilo neutemeljeno. Osim toga, napomenuo je da je Odluka Vijeća ministara BiH obavezujuća, pa postoji zakonsko pravo svih oštećenih u tom postupku da za svoja materijalna prava koja proizilaze iz radnog odnosa traže sudsko obeštećenje.

2.1.3. Kršenje Zakona o službi u Oružanim snagama BiH vezano za privremeno upućivanje i postavljanje na formacijsko mjesto nižeg čina

U predmetima je, po završetku istrage a nakon što je utvrđeno kršenje ljudskih prava i sloboda u tim slučajevima, izdata preporuka Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH. Naime, **vojni povjerenik je u spomenutim preporukama ukazao na nepoštivanje Zakona o službi u Oružanim snagama BiH.** U prvom slučaju bila je riječ o nepoštivanju odredbe a tiče se privremenog upućivanja profesionalnog vojnog lica u drugu jedinicu na period duži od četiri godine, iako je Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH propisano da takvo upućivanje vojnih lica ne može trajati duže od jedne godine. Druga preporuka tiče se postavljenja vojnog lica na formacijsko mjesto nižeg čina u trajanju dužem od dvije godine, što je zakonski predviđen rok za takvo postavljenje.

U oba navedena slučaja Zajednički štab Oružanih snaga BiH u odgovoru na preporuke vojnog povjerenika naveo je da nije moguće izvršiti naložene obaveze. Stoga je vojni povjerenik 30.3.2012. sačinio službene zabilješke u predmetima čiji su brojevi navedeni, u kojima je naglasio da Zajednički štab Oružanih snaga BiH nije izvršio obaveze naložene Preporukom.

2.1.4. Problemi s grijanjem u Oružanim snagama BiH

Kad je riječ o propustima nadležnih kojima se direktno ugrožavaju osnovna ljudska prava, potrebno je spomenuti zabrinutost koju je vojni povjerenik izrazio zbog grijanja radnih prostora na lokacijama Oružanih snaga BiH. Naime, na osnovu saznanja vojnog povjerenika, postoje indicije da nisu osigurani resursi za grijnu sezonu 2011./2012. Vojni povjerenik naglasio je da ta situacija direktno utiče na zdravlje ljudstva, oštećenje postojećih postrojenja i infrastrukture, a moguće je i izazivanje vanrednih događaja u smislu izbijanja požara zbog povećanog korištenja grijnih tijela usljed maksimalne potrošnje električne energije. **Vojni povjerenik naglasio je da postoji sumnja da je linija komandovanja počinila ozbiljan prijestup nečinjenja, koji se ogleda u nepreduzimanju adekvatnih mjera s ciljem otklanjanja ovakvog stanja.**

Na osnovu prikupljenih dokaza, vojni povjerenik utvrdio je da je situacija u kasarni "Kozara" riješena. **Također je dobio uvjerenja da ubuduće neće dolaziti do sličnih problema u Oružanim snagama BiH,** s obzirom da se počelo raditi na sagledavanju zaliha energenata na svim lokacijama Oružanih snaga BiH kako bi se što prije uputio zahtjev za nabavku svih vrsta energenata neophodnih za grijnu sezonu 2012./2013. godine.

2.1.5. Ishrana u Oružanim snagama BiH

Vojni povjerenik bavio se i problemima u organizaciji ishrane pripadnika Oružanih snaga BiH. Posebno je istaknuta nezadovoljavajuća ishrana tokom obavljanja stražarske službe na lokaciji skladišta MiMES-a "Daljani" (Donji Vakuf), 6. pješadijske brigade i 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH. Navedeno je i kako higijenski uslovi u prostorijama za pripremu hrane nisu zadovoljavajući. Također, postoje indicije da se od osoblja koje radi na pripremi hrane ne zahtijeva obavljanje sanitarnog pregleda, a evidentne su i razlike u ishrani pojedinih jedinica u smislu količine i kvaliteta dostavljene hrane.

Izražavajući zabrinutost zbog pomenute situacije, vojni povjerenik uputio je dopise Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH navodeći sve evidentirane pojave i primjedbe pripadnika Oružanih snaga BiH i zatražio od nadležnih dostavljanje potrebnih informacija, a sve s ciljem onemogućavanja mogućeg kršenja osnovnih ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i narušavanja ugleda Oružanih snaga BiH.

Nakon opsežne istrage i prikupljenih podatka, vojnom povjereniku potvrđeno je postojanje većine navedenih problema, ali je dato i obećanje da će se u narednom periodu preduzeti potrebne mjere kako bi se organizacija ishrane podigla na viši nivo.

Poseban problem, kad je riječ o ishrani pripadnika Oružanih snaga BiH, i dalje predstavlja činjenica da se još primjenjuju pravilnici i drugi podzakonski akti koji nemaju pravnu snagu, odnosno koji su prestali da važe. Vojni povjerenik skrenuo je pažnju nadležnima na ovo pitanje, a utemeljenje ima u Zakonu o službi u Oružanim snagama BiH i obavezi koja iz ovog akta proizilazi, a to je da se donesu novi akti i počne njihovo provođenje.

Iz odgovora Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH proizilazi da su sumnje vojnog povjerenika bile opravdane, da podzakonski akti nisu doneseni ali da se na ovom pitanju neprestano radi.

2.1.6. Nepoštivanje propisa prilikom postavljenja profesionalnog vojnog lica za vršioca dužnosti

U oblasti postavljanja profesionalnog vojnog lica za vršioca dužnosti na radno mjesto na kojem poslove obavlja trenutno odsutno lice, **nadležni su pokazali nepoznavanje propisa i načina, odnosno procedure imenovanja lica za vršioca dužnosti, što za posljedicu ima nepoštivanje ljudskih prava**. Naime, ovakvim postupanjem nadležnih, profesionalno vojno lice trpi dvostruku štetu:

- a) uskraćena su mu materijalna prava u skladu s poslovima formacijskog mjesta koje obavlja, kao i
- b) neračunanje vremena provedenog u činu na mjestu vršioca dužnosti u slučaju kad je postavljen na formacijsko mjesto koje je višeg čina od ličnog, a što je bitno za proces napredovanja u profesionalnoj vojnoj službi.

U ovom predmetu vojni povjerenik izdao je opću preporuku koja se zasniva na navođenju suštine tri konkretna predmeta kao i zakonskih te podzakonskih akata koji detaljno uređuju ovu oblast.

Općom preporukom utvrđene su sljedeće nepravilnosti:

1. U postupanju nadležnih prilikom određivanja vršilaca dužnosti za odsutno lice, Komanda logistike Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Komanda logistike) iznosi vlastita mišljenja i tumačenja pravnih normi, koje za posljedicu imaju štetno djelovanje na adresate norme.
2. Datum podnošenja zahtjeva je onaj kada je podnosilac zahtjev predao, a ne onaj kad ga zaprimi nadležna komanda jer može proći mnogo vremena od predaje zahtjeva do njegovog dolaska na ruke onoga koga se tiče, poštujući i imajući u vidu vojnu hijerarhiju.
3. Profesionalna vojna lica, bez obzira na čin u Oružanim snagama BiH, ne smiju trpjeti štetne posljedice zbog neažurnosti i sporosti administracije.

U odgovoru ZŠOSBiH na izdate preporuke (opća i pojedinačna) stoji:

Komanda za podršku izvršila je upoznavanje potčinjenih jedinica sa smjericama vođenja upravnog postupka (prijem podnesaka), procedurama postavljenja i imenovanja PVL za vršioca dužnosti, načinu popunjavanja obrasca ROS-1, te poštivanja zakonskih i podzakonskih akata koji su na snazi.

predmet M.H.¹: *utvrđeno postojanje odgovornosti Komande logistike, te naređeno da se utvrdi pojedinačna odgovornost lica koja su napravila propuste;*

predmet J.V.: *utvrđeno da je ispravno popunjen obrazac poslat preko ZŠOSBiH u MOBiH, te da je, i pored administrativne sporosti koja postoji u tim strukturama, stigao na vrijeme da Naredba za imenovanog bude ispunjena s relevantnim datumima;*

predmet D.S.: *postojali određeni propusti imenovanog i lica koje je mijenjao, ali i greške u popunjavanju obrasca ROS-1 od nadležnih što je dovelo do kašnjenja u njegovoj dostavi u MOBiH i greške u datumima u Naredbi o postavljenju imenovanog za vršioca dužnosti.*

2.1.7. Primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju

Donošenjem novog Pravilnika o unapređenju profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine broj: 10-34-3-152-11/12, od 8.6.2012. (u daljnjem tekstu: Pravilnik o unapređenju) stavljeni su van snage Pravilnik o unapređenju u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, broj: 13-02-3-1614/10, od 1.4.2012., kao i Uputstvo za izradu rang-lista oficira i podoficira za unapređenje u viši čin u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH broj: 10-02-2-2564-2/10, od 20.10.2010.

S tim u vezi, vojni povjerenik je Ministarstvu odbrane BiH uputio dopis kojim se pohvaljuje donošenje novog pravilnika, koji nudi bolja i konkretnija rješenja u odnosu na prethodni koji je izgubio svoju pravnu snagu. Vojni povjerenik je na taj način dao svoj komentar na Pravilnik, ukazujući na sve pozitivne pomake koji su napravljeni ali i na određene nedostatke

¹ U izvještaju su navedeni samo broj/evi predmeta ili inicijali profesionalnog vojnog lica - podnosioca pritužbe bez navođenja ostalih podataka o predmetu. Dakle, sve odluke koje je vojni povjerenik ovlašten da donosi su prilikom prezentiranja javnosti anonimizirane. To je urađeno shodno obavezi poštivanja odredbi Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, Zakona o zaštiti ličnih podataka, te Zakona o zaštiti tajnih podataka.

koji još uvijek postoje. Na osnovu pritužbi na novodoneseni Pravilnik o unapređenju, vojni povjerenik je nadležnima uputio i Dopunu mišljenja na podzakonski akt broj: 05/3-50-19-1244/11, od 4. 9. 2012.

Ono što je posebno bitno naglasiti jeste da je ovim pravilnikom propisana obaveza i komisije za unapređenje i Ministarstva odbrane BiH da **pismenim putem odgovore na prigovor**, odnosno žalbu. To ranije nije bio slučaj, pa vojni povjerenik ovu odredbu **cijeni veoma značajnom**.

Pravo na efektivan i efikasan pravni lijek jedno je od osnovnih prava sadržanih kako u Ustavu BiH tako i u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima. Vojni povjerenik je nekoliko puta i preporukama ali i drugim vrstama odluka koje je ovlašten da donosi nadležnim ukazivao na propuste **koji su se javljali zbog nepružanja mogućnosti stranci da koristi pravo na pravni lijek**.

Opća opaska vojnog povjerenika odnosi se na praksu donošenja **pravilnika o unapređenju veoma često, a primijećeno je da je to slučaj skoro sa svakim novim raspisanim internim konkursom za unapređenje. Potrebno je uspostaviti trajnije važenje ovog značajnog propisa**. Također, opaska se odnosi i na pojavu objavljivanja, odnosno neobjavljivanja usvojenih pravilnika u "Službenom glasniku BiH", pa se događalo da neposredno pred raspisivanje konkursa ili pak pred sjednice komisija novi propis stupi na snagu. Ovdje bi svakako trebalo staviti naglasak na pravnu sigurnost i zakonitost pravnih akata, a koja se ogleda u prethodnom upoznavanju s propisima adresata norme na koje se ona odnosi. Dakle, ako se podzakonski akt ne objavljuje u "Službenom glasniku BiH", te na taj način nije dostupan javnosti, onda vojni povjerenik sugerira da se on objavi na oglasnim tablama jedinica Oružanih snaga BiH i Ministarstva odbrane BiH. **Na ovaj način povećala bi se transparentnost donošenja ovih akata, te naglasila potreba za njihovom pravilnom i obaveznom primjenom**.

2.1.8. Pooštavanje kriterija Ministarstva odbrane BiH za prijevremeno unapređenje

Vojnom povjereniku su se tokom provođenja posljednjeg procesa unapređenja obraćali pripadnici Oružanih snaga BiH koji su smatrali da su na bilo koji način oštećeni prilikom sačinjavanja rang-lista lica koja ispunjavaju ili ne ispunjavaju uslove za unapređenje. Određeni broj lica uputio je pritužbu vojnom povjereniku na proceduru prijevremenog unapređenja.

Nakon što je detaljno pregledao sve akte kojima se normira ova oblast, vojni povjerenik je svoje mišljenje iznio u aktu **"Stav vojnog povjerenika vezano za nemogućnost prijevremenog unapređenja više lica po posljednjem redovnom unapređenju u Oružanim snagama BiH"**, koji je 28.9.2012. uputio Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH.

U konkretnom slučaju, vojni povjerenik smatra da su profesionalna vojna lica koja ispunjavaju uslov za prijevremeno unapređenje shodno odredbama Zakona i Pravilnika, a imaju tri uzastopne ocjene "odličan", ali **ne sve tri u sadašnjem činu**, oštećena i onemogućeno im je pravo na prijevremeno unapređenje.

Vojni povjerenik smatra nedopustivim da se, umjesto pokretanja procedure izmjene i dopune, zakonski i pozakonski akti samoinicijativno mijenjaju aktima manje pravne snage, kao što je npr. odluka.

2.1.9. Intervencija vojnog povjerenika na posljednji interni konkurs za unapređenje podoficira i oficira u Oružanim snagama BiH

Tokom prethodnih internih konkursa/oglasa za prijem i raspored podoficira i oficira u Oružane snage BiH, vojni povjerenik zaprimio je veliki broj pritužbi čiji je osnov bio nepravilno bodovanje i rangiranje ove dvije kategorije profesionalnih vojnih lica. Vojni povjerenik je rješavajući po tim pitanjima uvidio mnogo nedostataka i propusta u ovom procesu te svoje stavove iskazao u aktima za čije je donošenje ovlašten zakonskim i podzakonskim aktima.

Vojni povjerenik je u vezi s provođenjem internog oglasa od 18.10.2012. za prijem i raspored oficira i podoficira u Oružane snage BiH, aktom od 13.11.2012., naglasio sljedeće:

1. Interni konkurs objavljen je 18.10.2012., dok je podzakonski akt po kojem će se on provoditi (Kriteriji i procedure za prijem i raspored oficira i podoficira u Oružane snage BiH broj: 10-34-13793-10/12) donesen 31.10.2012. Dakle, **podzakonski akt koji ima za cilj utvrđivanje svih prava i obaveza, kao i uslova konkursa donosi se tek nakon što je objavljen sam interni oglas.** Već je ranije vojni povjerenik uočio da iz ovakvog postupanja nadležnih u Ministarstvu odbrane BiH proizilazi da će se za svaki interni konkurs donositi poseban podzakonski akt.²

2. Podsjećamo na Zaključak Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH broj: 03/1-50-14-7-17/12, od 12.1.2012., a vezano za objavljivanje preliminarnih i konačnih rang - listi, koji glasi:

U skladu s preporukama parlamentarnog vojnog povjerenika iz izvještaja o njegovom radu, Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH nalaže Ministarstvu odbrane BiH da u što kraćem roku uradi sljedeće:

2.5 na oglasnim tablama objavi i preliminarne i konačne cjelokupne liste (na svim lokacijama Oružanih snaga BiH), na osnovu kojih će biti donesene naredbe o unapređenju/prekategorizaciji, kako bi transparentnost principa bila ispoštovana u svim fazama unapređenja/prekategorizacije (prema dosadašnjoj praksi objavljivane su preliminarne i konačne rang-liste, ali parcijalne, odnosno samo za određene lokacije).

3. Preporučujemo da komisije za unapređenje posvete dužnu pažnju utvrđivanju kriterija za bodovanje kao što su: kategorija „isti ili slični poslovi“, značaj VES-ti prilikom bodovanja kandidata, računanje vremena provedenog u činu, te kategorija „dosadašnje radno iskustvo“, s obzirom da je u pogledu ovih pitanja bilo najviše pritužbi vojnom povjereniku.

² Tako je u članu 8. navedenih Kriterija i procedura - Važenje kriterija - navedeno: "Ovi kriteriji stupaju na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se do okončanja aktivnosti po Internom konkursu/oglasu za popunu upražnjenih formacijskih mjesta oficira i podoficira u Oružanim snagama BiH."

4. Potrebno je uspostaviti bolju saradnju komisija za unapređenje s Komandom za upravljanje personalom s ciljem efikasnijeg i potpunijeg provođenja internog oglasa, a imajući u vidu da Komanda za upravljanje personalom ima sve podatke neophodne za provođenje ovog procesa, a komisije za unapređenje koje se formiraju u skladu sa zakonom i pravilnikom, moraju biti upoznate s navedenim, sve s ciljem zaštite osnovnih ljudskih prava.

5. Vojni povjerenik pratit će ovaj proces kako bi utvrdio da se poštuju prava i osnovne slobode koje shodno zakonskim nadležnostima i ovlaštenjima on štiti, a njegova aktivnost će u tom smislu biti usmjerena i na praćenje poštivanja zakona, proces transparentnosti procedura i kriterija za utvrđivanje bodovanja na rang - listama pripadnika Oružanih snaga BiH, te na osiguranje principa pravičnosti i jednakopravnosti svih koji učestvuju u tom procesu.

2.2. Statistički pregled obrađenih pritužbi u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH

Nakon detaljnije obrađenog stanja ljudskih prava u Oružanim snagama BiH u protekloj godini, kao i postupanja vojnog povjerenika i preduzetih aktivnosti u ranije navedenim problemskim oblastima, u nastavku će biti dati statistički podaci o obrađenim pritužbama u Uredu vojnog povjerenika. Podaci će, upotrebom metodologije korištene u Izvještaju vojnog povjerenika za 2011. godinu, biti prezentirani kroz tabele i grafikone.

U 2012. godini ukupno je zaprimljeno 57 novih pritužbi (ovdje je bitno napomenuti kako je iz 2011. godine preneseno 37 pritužbi), od čega su 22 pritužbe riješene, dok se u radu nalazi njih 35. Broj riješenih pritužbi je takav s obzirom da su prioritetno rješavane najprije ranije spomenute pritužbe zaprimljene u drugoj polovini 2011. godine, a koje su zahtijevale provođenje obimnih istražnih radnji s ciljem utvrđivanja činjenica i osnovanosti navoda njihovih podnosilaca. Radi sticanja uvida u ukupan broj pritužbi i efektivnost u njihovom rješavanju, nakon obrade pritužbi zaprimljenih u 2012. godini, bit će izneseni i podaci o ukupnom broju pritužbi zaprimljenih u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika, s obzirom da je u prethodnom periodu uredno vođena evidencija o njima, kao i praćenje aktivnosti preduzetih u pojedinačnim slučajevima.

2.2.1. Pregled pritužbi koje su zaprimljene i obrađene u 2012.

S ciljem osiguravanja transparentnosti podataka datih u nastavku, a istovremeno i sažimanja obimnih svakodnevnih aktivnosti vojnog povjerenika po pojedinačnim predmetima (svakodnevna komunikacija s podnosiocima pritužbi i nadležnima u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, provođenje istražnih radnji, posredovanje vojnog povjerenika i nastojanja sporazumnog rješavanja određenog broja predmeta, pružanja pravne pomoći i savjeta pripadnicima Oružanih snaga BiH, održavanje saradnje s Generalnim inspektoratom Ministarstva odbrane BiH prilikom postupanja po određenom broju predmeta, itd.), u nastavku teksta dat je broj pritužbi zaprimljenih u 2012. godini raspoređenih po određenim kategorijama.

Zaprimljene pritužbe raspoređene su prema sljedećim oblastima: proces unapređenja, statusna pitanja, plaće i posebne naknade, pravna pomoć, te ostala pitanja (uključuju pritužbe koje nije moguće isključivo svrstati u prethodno navedene kategorije jer veoma često sadrže više osnova žalbe ili primjerice kršenje jednog prava podnosioca pritužbe povlači za sobom

određene dodatne posljedice po njegovu npr. finansijsku situaciju, mogućnost napredovanja i sl.). Najveći broj pritužbi raspoređen je upravo u kategoriju *ostalih pitanja*.

Proces unapređenja odnosno teškoće na koje se vojna lica žale u pogledu provođenja ovog procesa su i u 2012. godini veoma zastupljene i od ukupnog broja zaprimljenih pritužbi (57) njih 17 odnosi se upravo na ovaj proces. Riješeno je devet pritužbi iz ove oblasti, a njih osam je u radu. Pritužbe se odnose na rad komisija određenih za provođenje procesa unapređenja, način popune upražnjenih formacijskih mjesta, uskraćivanja prava na napredovanje u službi, diskriminaciju po određenom osnovu, postavljanja na mjesta višeg formacijskog čina, itd.

Pritužbe u kategoriji *statusna pitanja* odnosile su se na penzionisanje i rješavanje statusa njihovih podnosilaca u profesionalnoj vojnoj službi, te su u nju svrstane i žalbe na određene akte Ministarstva odbrane BiH kojima je reguliran status podnosilaca pritužbi. Zaprimljeno je šest takvih pritužbi i sve su riješene.

U oblasti *plaće i posebne naknade* zavedene su dvije pritužbe koje su se odnosile isključivo na navedena pitanja, te je postupanje vojnog povjerenika i konačna odluka donesena po jednoj pritužbi, dok je druga pritužba u radu.

Ukupno 27 pritužbi odnosi se na oblast *ostalih pitanja*, koju čine, kao što je ranije spomenuto, pritužbe podnesene po različitim osnovima, a iz te kategorije riješeno je šest pritužbi, dok je 21 pritužba u radu, odnosno po njima se trenutno postupa.

U kategoriji *pravna pomoć* su pritužbe po kojima je vojni povjerenik preduzeo određene aktivnosti, podnosiocima pritužbi pruženi su određeni pravni savjeti, odnosno pokrenut je predistražni postupak. Četiri pritužbe iz ove kategorije su u radu.

Također je bitno istaknuti u pogledu broja pritužbi i činjenicu da se u 2012. godini postupalo i po predmetima zaprimljenim u 2011. godini, te da je osnovanost pritužbi utvrđena i u nekoliko takvih ranije zaprimljenih predmeta, a po okončanju postupanja po njima izdato je dodatnih pet preporuka vojnog povjerenika, te jedan zaključak.

2.2.2. Pregled svih pritužbi koje su zaprimljene i obrađene u Uredu

Ukupan broj pritužbi po kojima je postupano u 2012. godini, kao što je već rečeno, uključuje i pritužbe koje su zaprimljene u 2011. godini i po kojima postupanje nije moglo biti okončano u istoj godini, te su prenesene u 2012. godinu i razmatrane prema datumu njihovog prijema. Iz tih razloga je u tabeli broj 1 najprije prikazan ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi u 2011. godini, gdje je vidljivo da je od ukupno 116 pritužbi riješeno 79 pritužbi, dok je ostalo neriješenih 37 pritužbi.

Tabela 1. Ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi u 2011. godini

Godina	Ukupan broj pritužbi	Riješeno	U radu
2011.	116	79	37

Budući da je u 2012. godini zaprimljeno novih 57 pritužbi po različitim osnovama, u protekloj godini postupano je po 94 pritužbe, od čega je riješeno njih 60, a 34 pritužbe su u radu. Navedeni podaci dati su u nastavku, u tabeli broj 2.

Tabela 2. Ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi u 2012. godini

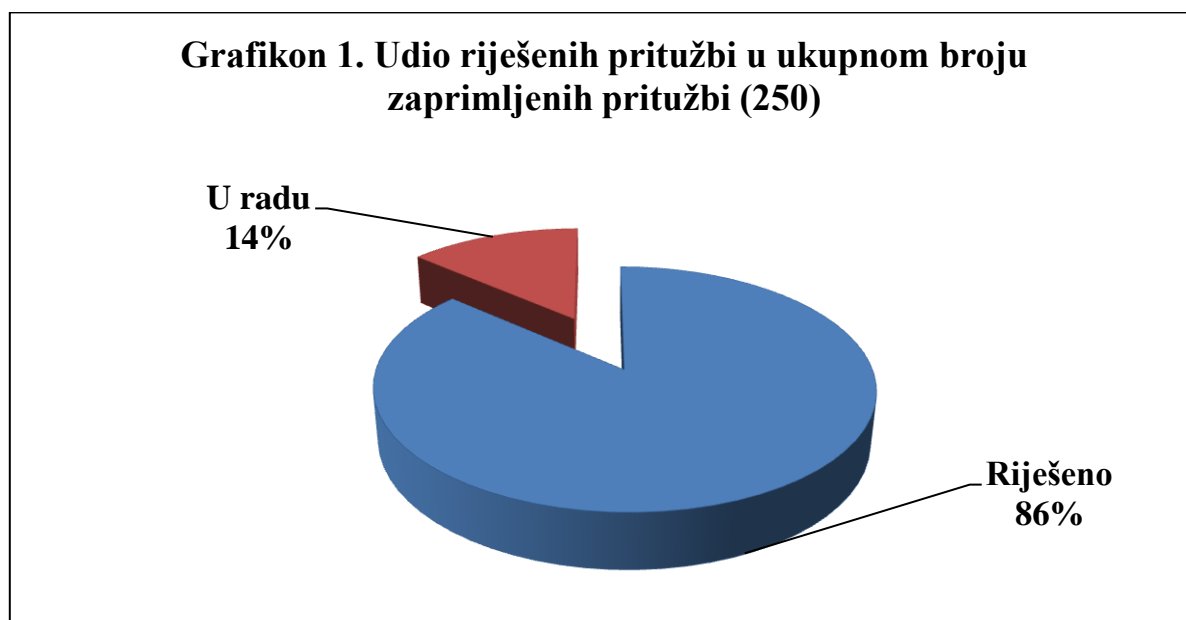
Godina	Ukupan broj pritužbi	Riješeno	U radu
2012.	94	60	34

U tabeli broj 3 prikazano je ukupno brojčano stanje pritužbi u Uredu, odnosno uključene su 2010., 2011. i 2012. godina, i kao što je vidljivo, ukupno je zaprimljeno 250 pritužbi od čega je riješeno 216 pritužbi, a 34 pritužbe su zaključno sa 31.12.2013. ostale u radu.

Tabela 3. Ukupan broj zaprimljenih pritužbi (2010., 2011. i 2012. godina)

Ukupan broj pritužbi	Riješeno	U radu
250	216	34

Podaci iz prethodne tabele prikazani su i grafički (grafikon broj 1), a ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi izražen je u procentima. Procenat riješenih pritužbi tako iznosi 86%, dok je u radu 14% pritužbi.

Podaci o ukupno zaprimljenim pritužbama u Uredu dati su u nastavku, u tabeli broj 4, obrađeni na način prikazivanja oblasti kojoj pritužbe pripadaju, te je iznesen status pritužbi po oblastima. Vidljivo je da je po pitanju *procesa unapređenja* zaprimljeno 76 pritužbi, od čega

je riješeno njih 68, a osam pritužbi iz ove oblasti je u radu. Pritužbi svrstanih u kategoriju *statusnih pitanja* zaprimljeno je ukupno 62 i sve su riješene. Od ukupno 18 pritužbi podnesenih isključivo po osnovu *plaća i posebnih naknada*, riješeno je 17 pritužbi, a jedna je u radu. U kategoriji ostalih pitanja zaprimljene su 74 pritužbe, od čega su riješene 53, a neriješena je 21 pritužba. U oblasti *pravna pomoć*, za koju je ranije dato pojašnjenje, zavedene su četiri pritužbe i sve su u radu.

Tabela 4. Pregled zaprimljenih pritužbi prema osnovu podnošenja ³(2010.,2011.,2012.)

Oblast	Proces unapređenja	Statusna pitanja	Plaće, posebne naknade	Ostala pitanja	Pravna pomoć
Ukupan broj pritužbi (250)	76	62	18	74	4
Status pritužbi	U radu	U radu	U radu	U radu	U radu
	8	-	1	21	4
	Riješeno	Riješeno	Riješeno	Riješeno	Riješeno
	68	62	17	53	-

U Uredu je nastavljena i praksa vođenja odvojene evidencije o pritužbama pripadnica Oružanih snaga BiH, s obzirom da se, u skladu s odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova BiH, a uvažavajući Rezoluciju UN 1325, takva evidencija treba voditi u svim organima uprave. U protekloj 2012. godini zaprimljena je samo jedna pritužba od pripadnice Oružanih snaga BiH. Prema osnovu njenog podnošenja, ova pritužba svrstana je u kategoriju ostalih pitanja, a bitno je još istaknuti kako ni u proteklom periodu nije uočena pojava kršenja prava pripadnica Oružanih snaga BiH samo zato što su žene, odnosno neki oblik uznemiravanja ni diskriminacije na spolnoj osnovi nije zabilježen.

³ U ukupnom broju iskazanom u tabeli sadržane su pritužbe (16) zaprimljene od civilnih lica pripadnika Oružanih snaga BiH, koje su proslijeđene na postupanje nadležnoj instituciji.

3. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA ORUŽANIH SNAGA BiH

Tokom 2012. godine vojni povjerenik je, u skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima, boravio u najavljenim i nenajavljenim posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH s ciljem ostvarivanja uvida u uslove boravka, života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH. U nastavku dajemo pregled i detaljnije nalaze vojnog povjerenika s lokacija koje je posjetio.

Većina navedenih teškoća je već uočena prilikom prethodno obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta vojnog povjerenika jedinicama i brigadama Oružanih snaga BiH. Vojni povjerenik je i ranije isticao teškoće ovog tipa u dosadašnjoj korespondenciji s nadležnima u Ministarstvu odbrane BiH i u Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, kao i u izvještajima i informacijama upućivanim Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH.

Nakon mnogobrojnih obavljenih posjeta kasarnama, jedinicama i lokacijama Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik na ovom mjestu izdvaja i detaljnije opisuje samo neke od njih.

3.1 Nenajavljena posjeta Brigadi taktičke podrške Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je, koristeći ovlaštenja koja mu daje član 4. tačka f) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), boravio 18. 9. 2012. u nenajavljenoj posjeti Brigadi taktičke podrške, Kasarna "Rajlovac" u Sarajevu. Vojni povjerenik se ovom prilikom susreo s rukovodstvom brigade, te je obišao i bataljon vojne policije kao i vojno-obavještajni bataljon, koji se nalaze na ovoj lokaciji, a u sastavu su Brigade taktičke podrške.

Tokom ove posjete vojni povjerenik utvrdio je teškoće s kojima se susreće ova brigada u obavljanju svakodnevnih zadataka, i to:

- problem kadrovske nepopunjenosti na raznim nivoima organizacione strukture što direktno utiče na operativnu efikasnost brigade;
- problem nabavke nedostajuće i servisiranja postojeće opreme,
- usljed niza teškoća Deminerski bataljon obavlja svoje dužnosti s 30 % kapaciteta;
- problem nabavke uniforme i nedostatka motornih vozila u Bataljonu vojne policije;
- sveukupni problem organizacije i dopremanja ishrane;
- izražena sporost administracije;
- usljed niza navedenih teškoća organiziranje i provođenje obuka teče parcijalno;
- povećan broj vanrednih događaja dodatno otežava redovno i blagovremeno izvršavanje zadataka.

Vojni povjerenik je nakon obavljene posjete došao do zaključka da u ovoj brigadi, zbog teškoća, prijeti opasnost i mogućnost odbijanja zadataka zbog neosiguravanja uslova za rad i djelovanje. Zabrinjavajuće je i što se ne obavljaju konsultacije s komandantom brigade u pogledu premještanja, upućivanja i postavljanja za vršioce dužnosti profesionalnih vojnih lica na druga formacijska mjesta unutar strukture Oružanih snaga BiH. Rezultat navedenog je da brigade postaju samo izvršioци.

Međutim, uz sve teškoće, procesi se, iako otežano, odvijaju kontinuirano, osim u deminerskom bataljonu, koji radi s 30% kapaciteta. Uzrok ovakvog stanja može se naći u

lošoj opremi, nedostatku servisiranja mašina i teškoćama pri održavanju živih materijalnih sredstava.

Svoja zapažanja kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika Brigade taktičke podrške vojni povjerenik iznio je u svojoj informaciji, broj: 05/3-50-19-1139/12, od 24.9.2012., koja je prosljeđena Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH, Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH.

3.2 Nenajavljena posjeta Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik boravio je, 20.11.2012., u nenajavljenoj posjeti Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH, kasarna Butile, Sarajevo.

Tom prilikom je vojni povjerenik obišao i četiri čete u sastavu ove GLB, i to: Četu za snabdijevanje i usluge, Četu za infrastrukturu, Transportnu četu i Sanitetsku četu.

Tokom ove posjete vojni povjerenik utvrdio je sljedeće teškoće s kojima se susreće ova brigada u obavljanju svakodnevnih zadataka:

- otežan rad Odjela sekcije za logističke operacije usljed problema koji nastaju prilikom prijema materijalno-tehničkih sredstava od vanjskih dobavljača, zbog nedostavljanja prateće dokumentacije od nadležnih;
- izražena sporost administracije;
- mali broj vozača koji su na raspolaganju;
- pomjeranje ljudi iz Glavne logističke baze vrši se bez konsultacije s komandom (upućivanje lica u odkomandu ili školovanje), upražnjena mjesta ne popunjavaju se pravovremeno, te se na taj način otežava izvršavanje misije ove baze. Generalno stanje popunjenosti ove brigade je 70%.;
- kasarne i objekti na ovoj lokaciji su infrastrukturno zastarjeli;
- uslovi rada nisu prilagođeni ženama;
- veliki broj perspektivnih i neperspektivnih lokacija stavljeno je u nadležnost Glavne logističke baze, što prevazilazi realnu osposobljenost ove baze za izvršavanje njene misije, te predstavlja otežavajući faktor prilikom komandovanja i kontrole;
- neažuriranost Standardnih operativnih procedura ("SOP"-ova);
- otežano materijalno-finansijsko poslovanje;
- nepostojanje adekvatne protupožarne zaštite.

Iz ove brigade posebno je naglašeno da ih nikad nisu posjetili nadležni iz Ministarstva odbrane BiH.

Svoja zapažanja kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika Glavne logističke baze vojni povjerenik iznio je u svojoj informaciji, broj: 05/3-50-19-1308/12, od 30.11.2012., a koja je prosljeđena Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH.

3.3 Najavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je sa svojim saradnicima te predstavnicima Misije OSCE-a u BiH s brigadnim generalom (u penziji) Haraldom Quielom na čelu boravio 7.12.2012. u posjeti 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, kasarna "Kozara", Banja Luka.

Prilikom ove posjete pripadnici brigade iznijeli su teškoće s kojima se susreću u obavljanju svakodnevnih zadataka, i to:

- Kada je u pitanju prijem u Oružane snage BiH, nije dovoljno uzimati u obzir opću radnu sposobnost, te da sigurnosne provjere treba da budu ranije završene. Istaknuta je pojava nacionalnog i debalansa po kategorijama koja će se desiti prilikom sljedećeg otpusta.
- Kao problemi prilikom prekategorizacije izneseni su: izostanak bodovanja pojedinih dužnosti, netransparentnost prilikom prevođenja vojnika u podoficire, podoficira u oficire, te nepravilnosti prilikom popune upražnjenih mjesta (nepostojanje istih mogućnosti za sve);
- infrastruktura na ovoj lokaciji je prilično devastirana, a modernizacija je izostala;
- problem s budžetom i budžetiranjem;
- problem nabavke i organiziranja ishrane;
- postojanje neravnopravnog tretmana u korištenju službenih jezika u upotrebi u Bosni i Hercegovini;
- problem obezbjeđivanja materijalnih sredstava neophodnih za osiguranje grijanja;
- postojanje određene diskriminacije pripadnika 3. pješadijskog (Republika Srpska) puka;
- uslovi prilikom obavljanja straže pripadnika ove brigade su loši, a često i nehumani;
- nedostatak adekvatne opreme;
- rad na straži vojnika i prekovremeni rad nije regulisan u skladu s postojećim zakonskim i podzakonskim rješenjima;
- kašnjenje u isplati naknada koje nemaju karakter plaća, nepostojanje naknade prilikom odlaska na teren, posebni vojnički dodaci nisu gradirani prema dužnostima koje obavljaju, istaknuti propusti u važećim propisima prilikom ostvarivanja prava na odvojen život, te mala razlika u rasponu platnih koeficijenata između različitih kategorija profesionalnih vojnih lica;
- problem penzionisanja profesionalnih vojnih lica koja dolaze s teritorije Republike Srpske.

Svoja zapažanja kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika 6. pješadijske brigade vojni povjerenik iznio je u svojoj informaciji, broj: 05/3-50-19-1315/12, od 13.12.2012., a koja je poroslijedena Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH.

3.4 Posjeta vojnog povjerenika jedinicama Oružanih snaga BiH pri Misiji ISAF u Afganistanu

Vojni povjerenik je u periodu od 15.5. do 24. 5. 2012. učestvovao u posjeti delegacije Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH 4. rotaciji Oružanih snaga BiH u operaciji podrške miru i Islamskoj Republici Afganistan.

Pored teškoća koje je vojni povjerenik uočio tokom posjete, a na koje su mu ukazali pripadnici 4. rotacije Oružanih snaga BiH, može se izdvojiti sljedeće:

- nije adekvatno riješeno pitanje komunikacije pripadnika Oružanih snaga BiH s njihovom porodicama u Bosni i Hercegovini;
- evidentne su teškoće s opremom i uniformama koje se u velikoj mjeri po kvalitetu razlikuju od opreme i uniformi pripadnika danskog kontingenta;

- potrebno je što prije definirati procedure za rashodovanje ili otpisivanje viška opreme koja se nalazi u bazi "Prajs", a sve s ciljem lakšeg funkcioniranja i rješavanja zaduženja i inventure između jedinica koje vrše primpredaju, smjenu i misiju u vojnoj bazi;
- stepen rizika za pripadnike 4. rotacije značajno je povećan od 16.6.2012. zbog neprodužavanja ugovora s firmom koja osigurava vanjski perimetar baze "Prajs", posebno zbog činjenice što su pripadnici 4. rotacije raspoređeni na dužnost na isturenim stražarskim mjestima prema neprijateljskim snagama, te se na taj način nalaze u poziciji "prvih kontakt osoba" u slučaju napada na bazu;
- dvije pripadnice 4. rotacije Oružanih snaga smještene su sa svojim vodovima u šatorima zajedno sa svojim kolegama, pri čemu im je krevet i prostor za opremu odvojen paravanom. U razgovoru s njima utvrđeno je da su one same tražile da budu sa svojim desetinama, te su odbile mogućnost da budu smještene u odvojenim šatorima sa ženama drugih oružanih snaga i kontingenata.

Svoja zapažanja kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH pri Misiji ISAF u Afganistanu vojni povjerenik iznio je u svojoj informaciji, broj: 03/1,05/3-05-1-193/12, od 14.6.2012., koja je prosljeđena Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH, Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH.

4. SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Obavljajući poslove iz svoje nadležnosti, vojni povjerenik saradivao je sa:

- 1) Ministarstvom odbrane BiH,
- 2) Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH,
- 3) Generalnim inspektoratom Ministarstva odbrane BiH.

Posebno treba istaknuti dobru saradnju sa Zajedničkim kolegijem oba doma Parlamentarne skupštine BiH, Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH (koja će u nastavku biti detaljnije obrađena), te Sekretarijatom Parlamentarne skupštine BiH. Svi oni pružili su značajnu podršku i pomoć vojnom povjereniku u ostvarivanju njegovih zakonskih ovlaštenja.

Također, vojni povjerenik saradivao je s međunarodnim organizacijama u Bosni i Hercegovini, i to:

- 1) UNDP-jem,
- 2) Centrom za demokratsku kontrolu oružanih snaga Ženeva – DCAF-om,
- 3) Misijom OSCE-a u BiH,
- 4) Ministarstvom odbrane, civilne zaštite i sporta Švicarske Konfederacije,
- 5) Udruženjem vojnih atašea akreditiranih u BiH,
- 6) USAID-om u okviru Projekta jačanja parlamenata u BiH.

4.1 Saradnja vojnog povjerenika sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH

Prilikom usvajanja Izvještaja vojnog povjerenika za 2011.godinu Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH (u daljnjem tekstu: Zajednička komisija) usvojila je i dva zaključka, kojima se osnažuje rad vojnog povjerenika, a koji glase:

- 1. Parlamentarna skupština BiH podržava rad parlamentarnog vojnog povjerenika BiH i obavezuje Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH na provođenje preporuka vojnog povjerenika.*
- 2. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH obavezani su da uspostave snažnu saradnju s vojnim povjerenikom u pravcu otklanjanja uočenih nedostataka koji su iskazani u Izvještaju o radu vojnog povjerenika za 2011. godinu.*

U okviru zajedničkog rada Zajedničke komisije i vojnog povjerenika razmatrana je Godišnja analiza o stanju personala u 2011. godini. Rezultat zajedničkog rada je 11 zaključaka koje je Zajednička komisija usvojila na 17. sjednici, a koji glase:

- 1. Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH prima k znanju Godišnju analizu Ministarstva odbrane BiH iz oblasti upravljanja personalom Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH za 2011. godinu.*
- 2. U skladu s preporukama parlamentarnog vojnog povjerenika iz izvještaja o njegovom radu, Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH nalaže Ministarstvu odbrane BiH da u što kraćem roku uradi sljedeće:*

- 2.1. donese pravilnik o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom;
- 2.2. donese pravilnik kojim će se urediti (vrednovati) nivoi civilnog i vojnog obrazovanja te stručno usavršavanje putem kurseva;
- 2.3. donese propis kojim se regulira nošenje jedinstvene terenske uniforme, s tačno definiranim odredbama i s trajnim rokom važenja i primjene. Ovaj propis mora biti javno objavljen kako bi sva lica koja eventualno žele da pristupe Oružanim snagama BiH bila upoznata s pravima ali i obavezama prilikom nošenja uniforme;
- 2.4. preduzme mjere da, u skladu s odredbama upravnog postupka, sve akte koji se tiču nastanka, promjene ili prestanka nekog pravnog odnosa, a koji se odnose na pojedina profesionalna vojna lica (PVL), Komandi za upravljanje personalom moraju dostavljati profesionalna vojna lica o čijim se pravima i obavezama radi, ili matične jedinice, u roku određenom upravnim postupkom;
- 2.5. na oglasnim tablama objavi i preliminarne i konačne cjelokupne liste (na svim lokacijama Oružanih snaga BiH), na osnovu kojih će biti donesene naredbe o unapređenju/prekategorizaciji, kako bi transparentnost principa bila ispoštovana u svim fazama unapređenja/prekategorizacije (prema dosadašnjoj praksi objavljujane su preliminarne i konačne rang-liste, ali parcijalne, odnosno samo za određene lokacije);
- 2.6. razvije jasnu koncepciju upravljanja karijerom profesionalnih vojnih lica, te u tom pravcu kreira i politiku selektivnog upućivanja najboljih kandidata na dodatne civilne, a prije svega vojne obuke i usavršavanja;
- 2.7. da zajedno sa Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH istraje u poštivanju odredbe člana 147. stav (2) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, kojim je ograničeno trajanje privremenog upućivanja profesionalnog vojnog lica u neku drugu komandu, jedinicu, ustanovu Oružanih snaga BiH i Ministarstvo odbrane BiH u istom ili drugom mjestu službe, na period koji ne smije biti duži od jedne godine za vrijeme trajanja jednog ugovora;
- 2.8. skrene pažnju nadležnim komandama na proceduralne propuste u smislu vođenja upravnog postupka prilikom određivanja lica za vršioca dužnosti, uvede obavezu postavljanja formacijskog zamjenika za vršioca dužnosti, kao i da osigura da se ne vrši zloupotreba ovog instituta (postavljanja lica za vršioca dužnosti) kako na jedno radno mjesto ne bi bilo postavljano više lica;
- 2.9. postupak ocjenjivanja pripadnika Oružanih snaga BiH provodi i okončava u tačno utvrđenim periodima za ocjenjivanje, u skladu s članom 31. Pravilnika o ocjenjivanju rada profesionalnih vojnih lica (broj: 10-02-3-5624/10, od 17. 12. 2010.), a Komanda za upravljanje personalom treba da uloži dodatni napor kako bi sve faze ocjenjivanja bile upotpunjene (od početnog razgovora do praćenja realizacije postavljenih ciljeva i zadataka);
- 2.10. pooštiri kriterije za ocjenjivanje ili utvrdi tačan broj profesionalnih vojnih lica koja mogu biti ocijenjena ocjenom odličan, a s ciljem zadovoljavanja realnih kadrovskih potreba Oružanih snaga BiH, na pravičan način;

2.11. analizira troškove zakupa za privremeni smještaj vojnika, podoficira i oficira, sa aspekta smanjenja troškova i mogućnosti eventualnog rješavanja pitanja privremenog smještaja unutar kasarni, gdje god je to moguće.

Istovremeno je Zajednička komisija zadužila i dala ovlaštenje vojnom povjereniku da prati realizaciju navedenih zaključaka od strane Ministarstva odbrane BiH, te da je o tome informira.

Nakon što je podržala rad vojnog povjerenika, Zajednička komisija željela je da posjeti Brigadu taktičke podrške Oružanih snaga BiH, u saradnji s vojnim povjerenikom. Nakon posjete, te zaprimljenog odgovora od Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH na informaciju, vojni povjerenik informirao je o navedenom Zajedničku komisiju.

Uspješna i svrsishodna saradnja Zajedničke komisije i vojnog povjerenika, ostvarena zajedničkim radom, doprinosi realiziranju nastojanja za veće poštivanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

5. OSTALE AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH U 2012. GODINI

S ciljem davanja potpune informacije o aktivnostima Ureda u nastavku dajemo podatke o ostalim aktivnostima koje je Ured provodio tokom 2012. godine. Ovaj pregled sadrži podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te ostalim aktivnostima koje su preduzimate s ciljem potpunog i nesmetanog funkcioniranja Ureda, s jedne strane, te izvršavanja zakonskih ovlaštenja, s druge strane.

Dakle, osim rada po pritužbama, što je primarni zadatak vojnog povjerenika, tokom 2011. godine realiziran je i čitav niz drugih aktivnosti koje su bile okosnica rada Ureda.

U nastavku dajemo hronološki pregled realiziranih aktivnosti tokom 2012. godine.

Tokom mjeseca **januara** vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) U periodu od 14.1. do 30.1.2012. u radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH (u daljnjem tekstu: Ured vojnog povjerenika) posebna pažnja bila je posvećena izradi Izvještaja parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine za 2011. godinu;
- 2) Vojni povjerenik je, 16.1.2012., zajedno sa svojim saradnicima odredio smjernice za izradu orijentacionog plana rada Ureda vojnog povjerenika za 2012. godinu;
- 3) U Uredu vojnog povjerenika 19.1.2012. upriličen je radni sastanak s predstavnicima Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, a sve s ciljem jačanja kapaciteta Ureda vojnog povjerenika u radu na zaštiti ljudskih prava i sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH;
- 4) Vojni povjerenik upriličio je 26.1.2012. prijem i radni sastanak tokom posjete predstavnika USAID-a Uredu vojnog povjerenika, s ciljem daljnje saradnje i podrške koju USAID pruža vojnom povjereniku u njegovom radu na punoj zaštiti ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.
- 5) Vojni povjerenik učestvovao je 30. i 31.1.2012. na Regionalnoj konferenciji: „Perspektive reguliranja upotrebe oružja prema međunarodnom humanitarnom pravu" u organizaciji Međunarodnog komiteta Crvenog krsta iz Ženeve i Ministarstva odbrane BiH.
- 6) Vojni povjerenik učestvovao je od 31.1. do 2.2.2012. na 23. međunarodnoj konferenciji lidera vjerskih službi o temi: "Vjerski službenici-graditelji mira", u organizaciji Ministarstva odbrane BiH i Američke komande u Evropi (US EUCOM), a s ciljem jačanja saradnje u procesu ostvarivanja vjerskih sloboda pripadnika oružanih snaga, međureligijskog dijaloga, promocije vjerske tolerancije i općeprihvaćenih društvenih vrijednosti. (Parlamentarna skupština BiH – Sarajevo)

Tokom mjeseca **februara** vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) Vojni povjerenik upriličio je 22.2.2012. posjetu Victora von Wilckena, šefa Odjela za sigurnosnu saradnju u Misiji OSCE-a u BiH, organiziran je radni sastanak, te su utvrđene smjernice za nastavak saradnje;
- 2) U periodu od 24. do 28.2.2012. u Uredu vojnog povjerenika aktivnosti su bile usmjerene na izradu i distribuciju biltena s Konferencije: "Proces napredovanja profesionalnih vojnih lica u OSBiH (Jednake mogućnosti za prekategorizaciju i unapređenje uz poštovanje principa transparentnosti)", održane 23.11.2011. u Sarajevu, zajedno sa sažetkom Izvještaja o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2010. godinu.

U mjesecu **martu** vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) Vojni povjerenik učestvovao je 27.3.2012. na Konferenciji Marshall Centra Alumni Asocijacije Bosne i Hercegovine, održane u Vitezu (Bosna i Hercegovina), o temi: "Rodna pitanja u reformi sektora sigurnosti". Na Konferenciji se raspravljalo o sljedećim temama: "Institucionalni pristup rodnim pitanjima u odbrambenom i sigurnosnom sektoru", "Rodna pitanja u BiH" i "Rod i jezik".
- 2) Vojni povjerenik učestvovao je 28.3.2012. na 5.strateškom političko-vojnom seminaru (Sarajevo 28.-30.3.2012.), o temi: "Izgradnja integriteta i borba protiv korupcije u odbrambeno-sigurnosnim institucijama", u organizaciji Ministarstva odbrane BiH, Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH, Štaba NATO-a u Sarajevu i Misije OSCE-a u BiH.

U mjesecu **aprilu** vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) Vojni povjerenik posjetio je 3.4.2012. 4. pješadijsku brigadu u kasarni "Božan Šimović" (Čapljina).
- 2) Predstavnik Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH u Centru za obuku za operacije podrške miru – Kamp Butmir ("Peace Support Operations Training Centre") održao je 3.4.2012. prezentaciju polaznicima Kurasa izgradnje integriteta za pododoficire o temi: "Značaj i uloga parlamentarnog vojnog povjerenika BiH u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnog osoblja i kadeta".
- 3) Predstavnik Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH 11.4.2012. prisustvovao je 2. forumu za razmjenu informacija o rodnoj ravnopravnosti i sigurnosti (Hotel Sarajevo u Sarajevu). Cilj foruma bio je omogućavanje razmjene informacija između domaćih i međunarodnih struktura radi efikasnijeg provođenja UN-ove Rezolucije 1325 kao i ciljeva Akcionog plana za provođenje Rezolucije 1325.
- 4) godine Vojni povjerenik je 13.4.2012. prisustvovao obilježavanju 7. godišnjice 2. pješadijskog (rendžerskog) puka Oružanih snaga BiH, na lokaciji razmjesta 3. pješadijskog bataljona 4. pbr Oružanih snaga BiH u kasarni "Kosova", Foča-Ustikolina.

U mjesecu **maju** je vojni povjerenik, kao član delegacije Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH, učestvovao u posjeti 4. rotaciji pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH u operaciji podrške miru ISAF (Međunarodne snage za pomoć sigurnosti) u provinciji Helmand, Islamska Republika Afganistan, u periodu od 15.5. do 24.5.2012. U sklopu ove aktivnosti, vojni povjerenik je tokom kratkog boravka u Kabulu posjetio oficire Oružanih snaga BiH koji obavljaju dužnosti štabnih oficira u sastavu njemačkog kontingenta u Mazari Šerifu, te je razgovarao s komandantom hrvatskog kontingenta Misije ISAF i komandantom Škole vojne policije za obuku snaga ANSAF-a. Također, vojni povjerenik je u sklopu ove aktivnosti prisustvovao prezentaciji iskustava stečenih nakon rasporeda jedinica u bazi "Price". Kao član delegacije, vojni povjerenik iskoristio je priliku da razgovara sa svim pripadnicima jedinice 4. rotacije, te da im odgovori na sva pitanja iz svoje nadležnosti.

Ostale aktivnosti koje je vojni povjerenik realizirao tokom mjeseca maja 2012. godine:

- 1) Vojni povjerenik je sa svojim saradnicima 10.5.2012. posjetio Komandu za upravljanje personalom Komande za podršku Oružanih snaga BiH (Banja Luka). Cilj posjete bio je održavanje radnog sastanka s predstavnicima Komande za upravljanje personalom Oružanih snaga BiH kako bi se razriješile nejasnoće iz oblasti upravljanja personalom koje se tiču predmeta zaprimljenih u Uredu vojnog povjerenika BiH, a sve s ciljem potpune zaštite ljudskih prava u Oružanim snagama BiH. Istog dana, vojni povjerenik susreo se sa zamjenikom komandanta Komande za podršku Oružanih snaga BiH, brigadnim generalom Draganom Vukovićem. Također, vojni povjerenik je ovu priliku iskoristio za posjetu 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, te se susreo s komandantom 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, brigadnim generalom Stamenkom Novakovićem. U sklopu ove aktivnosti, upriličen je i susret vojnog povjerenika sa šefovima centara za regrutovanje Tuzla i Čapljina.
- 2) Vojni povjerenik prisustvovao je 11.5.2012. obilježavanju 7. godišnjice Trećeg pješadijskog puka Oružanih snaga BiH (Republika Srpska), kasarna Kozara, Banja Luka.
- 3) Vojni povjerenik upriličio je 28.5.2012. radno-oproštajnu posjetu za dosadašnjeg rukovodioca Odjela za sigurnost i saradnju Misije OSCE-a u BiH (u daljnjem tekstu: Odjel) brigadnog generala Victora von Wilckena. Tom prilikom vojni povjerenik iskazao je dobrodošlicu novoimenovanom rukovodiocu Odjela, brigadnom generalu Haraldu Quielu, te je izrazio nadu u daljnju uspješnu saradnju između institucije Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH i Odjela, a sve s ciljem potpune zaštite ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Vojni povjerenik prisustvovao je 6. 6. 2012. civilno-vojnoj vježbi pod nazivom: "Zajednički otpor 2012", na lokaciji kasarne "Božan Šimović" u Čapljini, a u organizaciji Ministarstva odbrane BiH i Ministarstva sigurnosti BiH. Ovom prilikom prisutnim zvanicama prezentirane su vježbe izvedene u simuliranim uslovima teških nesreća i opće opasnosti, a gdje su pripadnici Oružanih snaga BiH, policijskih snaga, medicinskih službi, civilne zaštite i vatrogasne službe prezentirali spremnost da koordinirano djeluju u situacijama visokog rizika.

Od ostalih aktivnosti koje je vojni povjerenik realizirao tokom juna 2012. godine može se izdvojiti sljedeće:

- 1) Od 11.6. do 13.6.2012. vojni povjerenik je zajedno sa svojim saradnicima učestvovao na Konferenciji pod nazivom: "Demokratska kontrola nad oružanim snagama kao osnovni princip reforme sektora sigurnosti: Regionalna perspektiva", održane u Parlamentarnoj skupštini BiH, Sarajevo. Na navedenoj konferenciji vojni povjerenik održao je prezentaciju o temi: "Značaj i uloga parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta", te je u istom trenutku naglasio veliku važnost podrške koju vojnom povjereniku pruža Komisija za odbranu i sigurnost BiH u realizaciji zakonom povjerenih mu zadataka.
- 2) U periodu od 20. do 22.6.2012. predstavnik Ureda vojnog povjerenika učestvovao je na radionici pod nazivom: "Izgradnja integriteta – Analiza troškova i dobiti", u kampu Butmir, u organizaciji Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH i uz saradnju sa Centrom za obuku za operacije podrške miru (PSOTC). Na navedenoj radionici profesori iz Centra za obuku Mornaričkih postiplomskih studija SAD-a pokušali su prisutnima približiti proces nabavke u sektoru odbrane uz efikasno primjenjivanje analize troškova i dobiti.
- 3) U periodu od 26. do 28.6.2012. predstavnik Ureda vojnog povjerenika učestvovao je na edukacijskom seminaru za parlamentarno osoblje zemalja Jugoistočne Evrope, održanom u organizaciji DCAF-a i Skupštine Crne Gore, u Miločeru, Crna Gora.
- 4) Vojni povjerenik prisustvovao je 28.6.2012. centralnoj svečenosti u Bileći, povodom obilježavanja Vidovdana - krsne slave Vojske Republike Srpske i Trećeg pješadijskog puka (Republika Srpska) Oružanih snaga BiH.

Tokom mjeseca **jula** vojni povjerenik učestvovao je na dvodnevnoj radionici, održanoj 9. i 10.7.2012., o temi: "Rasprava o Nacrtu zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i sigurnosti BiH", u Konjicu. Navedenu radionicu organizirala je Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH i u saradnji sa Štabom NATO-a u Sarajevu i Odjelom za sigurnosnu saradnju Misije OSCE-a u BiH. Cilj Radionice bio je da se članovi Zajedničke komisije za odbrane i sigurnost BiH, zajedno sa ostalim predstavnicima ministarstva i agencija nad kojima Komisija provodi parlamentarni nadzor, upoznaju i obave sveobuhvatnu raspravu o Nacrtu zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti odbrane i sigurnosti BiH, a na osnovu čega bi bio napravljen konačni tekst prijedloga zakona, koji bi bio upućen u daljnju parlamentarnu proceduru.

U periodu od 3. do 6.7.2012., predstavnik Ureda vojnog povjerenika, a na osnovu aplikacionog eseja koji je odobrio organizator, učestvovao je na seminaru – radionici pod nazivom "2012 Mlada lica DCAF – Razumijevanje mehanizama nadzora nad tajnim službama". Naime, predstavnik Ureda vojnog povjerenika je u svom izlaganju na pomenutom seminaru - radionici stavio poseban akcenat na potrebu usklađivanja zaštite tajnih informacija dobivenih u istragama s neophodnošću transparentnosti u radu obavještajnih službi.

Tokom **septembra** 2012. godine vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) Vojni povjerenik održao je, 17.9.2012., prezentaciju na *Osnovnom naprednom kursu za inspektore*, a u organizaciji Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH. Tom prilikom, vojni povjerenik je polaznike kursa upoznao sa osnovnim smjernicama u djelovanju Ureda vojnog povjerenika BiH, izlažući problemske oblasti na kojima se

intenzivno radi, a s ciljem jačanja zaštite ljudskih prava i ugleda samih Oružanih snaga BiH.

- 2) Vojni povjerenik je, 17. i 18.9.2012., zajedno s svog predstavnicima prisustvovao Konferenciji o temi: "Saradnja sa civilnim društvom u zakonodavnom procesu", a u organizaciji Parlamentarne skupštine BiH, USAID- ovog Projekta jačanja parlamenta u BiH i Asocijacije za demokratske inicijative (ADI). Konferencija je imala za cilj da učesnici sagledaju mogućnosti za uspostavu baze podataka nevladinih organizacija koja bi parlamentima omogućila da lakše prepoznaju nevladine organizacije koje su relevantne za njihov zakonodavni rad.
- 3) Vojni povjerenik boravio je 18.9.2012. u jednodnevnoj nenajavljenoj posjeti kasarni "Rajlovac", u Brigadi taktičke podrške Oružanih snaga BiH. Tom prilikom susreo se s komandom Brigade, te konstatirao sve teškoće s kojima se ova brigada susreće u svakodnevnom izvršavanju zadataka.
- 4) Vojni povjerenik prisustvovao je, 26.9.2012., ceremoniji ispraćaja 5. rotacije Pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH u operaciju podrške miru ISAF u Afganistan, održane u kasarni "Božan Šimović", Čapljina.

Vojni povjerenik razgovarao je, 30.10.2012., sa zamjenikom Komisije za ljudska prava i humanitarnu pomoć njemačkog Bundestaga Michaelom Brandom, koji ujedno obavlja dužnost člana Komisije za odbranu Bundestaga. Vojni povjerenik upoznao je Michaela Brandu s načinom rada i nadležnostima Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, s posebnim naglaskom na provođenje Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH i podzakonskih akata kojima se uređuje saradnja s drugim tijelima s ciljem zaštite ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH. Također, parlamentarni vojni povjerenik BiH informirao je člana Komisije za odbranu njemačkog Bundestaga o posjeti 4. rotaciji Oružanih snaga BiH u operaciji podrške miru ISAF u Islamskoj Republici Afganistan, odnosno o uslovima u obavljanja zadataka oficira OSBiH koji misiju u Afganistanu obavljaju u sastavu kontingenta Oružanih snaga SR Njemačke. Michael Brand izrazio je zadovoljstvo dosadašnjim radom Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika, te izrazio nadu kako će i dalje njegov rad biti veoma uspješan i kvalitetan. Također, interesirao se i o prirodi predmeta koji su upućuju parlamentarnom vojnom povjereniku, s obzirom na nadležnosti Ureda u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta.

Od ostalih aktivnosti koje su realizirane tokom oktobra 2012. godine može se izdvojiti sljedeće:

- 1) Predstavnik Ureda vojnog povjerenika učestvovao je, 17.10.2012., u radu radne grupe za pripremu 5. pregledne konferencije o ispunjavanju vojno-političkih obaveza, plenum UN/OSCE, u Bosni i Hercegovini.
- 2) Vojni povjerenik prisustvovao je, 18.10.2012., ceremoniji svečanog dočeka 4. rotacije Pješadijske jedinice Oružanih snaga BiH iz misije podrške miru ISAF u Afganistanu, u vojnoj bazi Airodrom Dubrave u Tuzli.

U mjesecu **novembru** posebno se mogu izdvojiti dvije aktivnosti vojnog povjerenika:

1. Vojni povjerenik razgovarao je, 8.11.2012., s delegacijom Parlamenta Republike Austrije u kojoj su bili: predsjedavajući Komisije za Federalne oružane snage Paul Kiss, zamjenik predsjedavajućeg Anton Gaal, viši pravni sekretar Karl Schneemann, kao i komandant austrijskog kontingenta EUFOR-a brigadir Peter Pertl. Vojni povjerenik je tokom sastanka iznio činjenicu da Ured vojnog povjerenika BiH radi na profesionalnim osnovama ne zastupajući interese bilo koje političke stranke ili organizacije. Tom prilikom članovi austrijske delegacije izrazili su snažnu podršku dosadašnjem radu vojnog povjerenika i pozvali ga da posjeti Parlament i Oružane snage Republike Austrije, kako bi se поближе upoznao s aktivnostima Komisije koja se bavi zaštitom ljudskih prava vojnih lica.
2. Vojni povjerenik je, 20.11.2012., zajedno sa svojim saradnicima boravio u jednodnevnoj nenajavljenoj posjeti Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH, kasarna Butile, Sarajevo. Tom prilikom vojni povjerenik održao je radne sastanke s rukovodstvom Glavne logističke baze, te obišao četiri čete u njenom sastavu, a sve s ciljem praćenja stanja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH u ovoj kasarni. Vojni povjerenik je svoja zapažanja, kao i ocjenu ljudskih prava, te uslova života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH na ovoj lokaciji iskazao u posebnoj informaciji upućenoj Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH.

Od ostalih aktivnosti vojnog povjerenika realiziranih u novembru 2012. godine može se izdvojiti sljedeće:

- 1) Vojni povjerenik učestvovao je, 5. i 6.11.2012., na Radionici pod nazivom: "Odbrambeno-sigurnosni sektor u BiH – godinu dana poslije", održanoj u Tesliću. Na pomenutoj konferenciji vojni povjerenik prezentirao je aktivnosti koje je preduzeo na realizaciji zaključaka Konferencije održane u maju 2011. godine.
- 2) Vojni povjerenik učestvovao je, 14. i 15.11.2012., na 5. preglednoj konferenciji o poštovanju OSCE/UN sigurnosnih obaveza Bosne i Hercegovine u Sarajevu.
- 3) Predstavnik Ureda vojnog povjerenika učestvovao je, 16.11.2012., u radnoj grupi za izradu dokumenta za prevenciju i zaštitu od seksulanog uznemiravanja na osnovu spola u institucijama Bosne i Hercegovine.

U **decembru** je realizirana jednodnevna najavljena posjeta vojnog povjerenika 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, kasarna "Kozara", Banja Luka. Naime, vojni povjerenik zajedno sa svojim saradnicima i predstavnicima Misije OSCE-a u BiH boravio je, 7.12.2012., u jednodnevnoj radnoj posjeti 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH. Tom prilikom vojni povjerenik susreo se s komandantom 6. pješadijske brigade brigadnim generalom Stamenkom Novakovićem i zamjenikom komandanta Operativne komande Oružanih snaga BiH brigadnim generalom Mirkom Tepšićem. Također, održao je radne sastanke s ključnim predstavnicima (oficiri) personala 6. pješadijske brigade, podoficirima i vojnicima, te je obišao i pripadnike brigade koji se nalaze na pripremama za slanje u 5. rotaciju Oružanih snaga BiH operaciji podrške miru u Afganistanu (ISAF).

Ostale aktivnosti vojnog povjerenika realizirane u decembru 2012. godine:

- 1) Vojni povjerenik razgovarao je, 3.12.2012., s bivšim visokim saradnikom Istraživačkog sektora Kongresa SAD-a Clayom Wellbornom, koji, u sklopu USAID-ovog Projekta jačanja parlamenata, realizira obuku u Istraživačkom i Zakonodavno-pravnom sektoru PSBiH s ciljem unapređenja usluga koje ovi sektori daju poslanicima i delegatima, ali i drugim korisnicima u Parlamentarnoj skupštini BiH.
- 2) Vojni povjerenik učestvovao je, 11.12.2012., na 7. konferenciji inspektora Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH, u Fojnici.
- 3) Vojni povjerenik učestvovao je od 12. do 14.12.2012. na Regionalnoj parlamentarnoj konferenciji u Zagrebu, na kojoj su učestvovali: Hrvatska, Makedonija, Crna Gora, BiH, Albanija, Turska, ženevski DCAF, NATO i OSCE, na kojoj je imao izlaganje i predstavio dosadašnje rezultate rada Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH.
- 4) Vojni povjerenik prisustvovao je, 20.12.2012., obilježavanju polaganja zakletve 11. generacije vojnika za prijem u profesionalnu vojnu službu u Oružane snage BiH.

6. PREPORUKE PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH ZA UKLANJANJE UOČENIH NEDOSTATAKA

Na osnovu činjenica iznesenih u ovom izvještaju, a koje su rezultat ozbiljnih i sveobuhvatnih analiza kroz rad na predmetima, u nastavku donosimo preporuke vojnog povjerenika koje treba da budu osnov Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH za otklanjanje nedostataka i problema koji su se izdvojili tokom 2012. godine. Preporuke dajemo prema problemskim oblastima koje su obrađene u Poglavlju 2.1.

6.1. Preporuka koja se odnosi na obavezu straže sanitetskog osoblja

Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH obavezni su osigurati pravilnu primjenu odredbi čl. 5. i 7. Pravilnika o nošenju i upotrebi oružja, od 28.7.2006., broj: 04-02-4049/06, kao i poštivanje odredbi SOP-a o obezbjeđenju objekata, tehničko – materijalnih sredstava i ljudstva u Oružanim snagama BiH, broj 16-05-03-15-16-139/08, od 26.5.2008., i SOP-a sanitetsko - veterinarskog obezbjeđenja komandi i jedinica glavne logističke baze Oružanih snaga BiH, broj 16-15-13-22-02-3-527-2/09, od 7.9.2009.

6.2. Preporuka koja se odnosi na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla

- I. sve institucije Bosne i Hercegovine, kao i odgovorna lica u njima, bila su i jesu obavezna primjenjivati Odluku o visini, načinu i postupku ostvarivanja prava na naknadu za prijevoz na posao i prijevoz s posla u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 04/09), u daljnjem tekstu: Odluka Vijeća ministara BiH, a ne donositi zasebno vlastiti propis koji će derogirati prava nosilaca prava;
- II. Odluka Vijeća ministara BiH je obavezujuća, pa postoji zakonsko pravo svih oštećenih u ovom postupku da za svoja materijalna prava koja proizilaze iz radnog odnosa traže sudsko obeštećenje;
- III. u ovom predmetu jasna je i decidirana odredba člana 3. st. (2) i (3) Odluke Vijeća ministara BiH, koja se mora primjenjivati, a koja nalaže sljedeće:

(2) Zaposlenom čije je mjesto rada udaljeno do 80 kilometara od prebivališta pripada pravo na nabavku mjesečne karte ili refundaciju stvarnih troškova mjesečne karte, pod uslovom da dnevno putuje na relaciji mjesto rada - mjesto prebivališta.

(3) Ukoliko registrirani prijevoznik na određenoj lokaciji ne izdaje mjesečnu kartu, ili je vozni red organiziran tako da zaposleni ne može u razumno vrijeme koristiti javni prijevoz za dolazak na posao i odlazak s posla, te zaposleni zbog toga ne koristi pravo nabavke mjesečne karte ili refundacije stvarnih troškova mjesečne karte, pripada mu pravo na naknadu troškova prijevoza obračunatu na osnovu 70% vrijednosti pojedinačne karte na istoj relaciji.

6.3. Kršenje Zakona o službi u Oružanim snagama BiH vezano za privremeno upućivanje i postavljanje na formacijsko mjesto nižeg čina

- I. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su u predmetu starijeg vodnika I. klase R.T. osigurati postupanje u skladu s članom 134. stav (3) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 73/10 i 42/12) kojim je predviđeno postavljanje profesionalnog vojnog lica, po potrebi službe, na formacijsko mjesto nižeg čina, ali u trajanju do dvije godine.

- II. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su također u slučaju imenovanog osigurati postupanje u skladu s članom 147. stav (2) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 73/10 i 42/12) kojim je ograničeno trajanje privremenog upućivanja profesionalnog vojnog lica u neku drugu komandu, jedinicu, ustanovu Oružanih snaga BiH i Ministarstvo odbrane BiH u istom ili drugom mjestu službe, na period koji ne smije biti duži od godine dana u toku trajanja jednog ugovora.

6.4. Nepoštivanje propisa prilikom postavljenja profesionalnog vojnog lica za vršioca dužnosti

- I. Potrebno je da se nadležni u Komandi logistike Oružanih snaga BiH upoznaju sa osnovnim smjernicama vođenja upravnog postupka, u smislu prijema podneska, te procedurom postavljanja i imenovanja profesionalnih vojnih lica za vršioca dužnosti. S tim u vezi, predlažem da se nadležnim imenuje pravni savjetnik u periodu od tri mjeseca od dana izdavanja ove preporuke koji bi ih posavjetovao i uputio na iznesene nejasnoće.
- II. Potrebno je da nadležni koji provode proceduru imenovanja i postavljanja za vršioca dužnosti poštuju osnovno pravilo upravnog postupka, kad je riječ o danu prijema podneska, a koje glasi:
- III. *Dan predaje podneska preporučenom poštom ili telegrafskim putem, odnosno telefaksom, smatra se kao dan predaje nadležnom organu, a za vojna lica i lica lišena slobode dan predaje podneska vojnoj ustanovi, odnosno upravi kaznenopopravne ustanove u kojoj se nalazi lice lišeno slobode smatra se kao dan predaje organu kome je podnesak upućen.*
- IV. Obrazac ROS-1 potrebno je popunjavati datumima naredbi o odsustvu vojnog lica koje treba biti zamijenjeno, a ne općim formulacijama (npr. "do povratka lica sa usavršavanja") ili slovnim oznakama (npr. "do marta mjeseca"), jer su one nerazumljive, pa je to razlog vraćanja i nesaglasnosti nadređenog.
- V. Ne bi se smjelo insistirati na činjenici da se za vršioca dužnosti postavlja profesionalno vojno lice iste nacionalnosti kao i ono koje se zamjenjuje. Navedena praksa uočena je u pismenoj korespondenciji i usmenoj komunikaciji, što je češća pojava, a nije utemeljeno ni u jednom zakonskom ni podzakonskom aktu.
- VI. Nadležne komande Oružanih snaga BiH ne bi trebalo da donose posebne pravne akte iz ove oblasti i samostalno tumače postojeće, nego da primjenjuju one koji su trenutno na snazi, te da se, ako postoji neka nejasnoća, za tumačenje obrate nadležnima u Ministarstvu odbrane BiH.

6.5. Primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju

- I. Potrebno je u što kraćem roku uspostaviti nivo i plan edukacija sadržanih u poglavlju V. Pravilnika, te izuzetke od ovog pravilnika svesti na minimum.
- II. Vojni povjerenik ima primjedbe i na član 44., koji zapravo upućuje na činjenicu da Pravilnik neće biti u potpunosti proveden do 2014. godine

6.6. Pooštavanje kriterija Ministarstva odbrane BiH za prijevremeno unapređenje

Odredbe Zakona kao i Pravilnika morale bi se poštovati, te omogućiti ostvarivanje prava licima koja su njihovi nosioci. U konkretnom slučaju, profesionalna vojna lica koja ispunjavaju uslov za prijevremeno unapređenje shodno odredbama Zakona i Pravilnika, a **imaju** tri uzastopne ocjene "odličan" ali **ne sve tri u sadašnjem činu**, oštećena su i onemogućeno im je pravo na prijevremeno unapređenje.

NAPOMENA:

- Jedna pojedinačna preporuka se odnosi na veći broj pritužbi iz jedne oblasti, te služi kao pokazatelj za uređenje te oblasti;
- Pravno djelovanje vojnog povjerenika izražava se i kroz: odluke koje se pozivaju na ranije izdate preporuke, zaključke, pravnu pomoć, stavove, konstatacije. Takođe, akti koje vojni povjerenik donosi pod nazivom Obavještenja o uočenim propustima i Obavještenja o postupanju u predmetu oslanjaju se na već donešene preporuke;
- Vojni povjerenik po određenim pojavama i kršenjima Zakona izdaje i stavove u kojima se daje mogućnost počiniocu neke povrede zakonskog ili podzakonskog akta da u određenom roku ukloni ovu povredu i posljedice iste;
- Pored nabrojanih preporuka, postoje i još dva akta izdata u 12. mjesecu 2012. godine, koja na ovom mjestu nisu detaljnije spomenuta, a iz razloga što se čeka odgovor o njihovoj primjeni i realizaciji od strane Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH.

PARLAMENTARNI
VOJNI POVJERENIK
Boško Šiljegović